

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУКОВОГО РОЗВИТКУ
(НАНР)

Компанія ЗОРЕПАД-ЛЮКС

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ВИКЛИКИ 2012 РОКУ

*Тези доповідей учасників
науково-практичної конференції
(4 листопада 2011 року)*

Львів
2011

державні чи місцеві органи влади, уповноважені вести переговори та укладати угоди про викуп із власниками; е) визначити джерела та механізми фінансування викупу земельних ділянок приватної власності з мотивів суспільної необхідності [4].

Література

1. Конституція України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Цивільний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Жибер А. Примусове вилучення земель приватної власності з мотивів суспільної необхідності / Андрій Жибер // Статті // Правовий тиждень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalweekly.com.ua>.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Чайка Т.О.

здобувач, провідний фахівець НІ інституту інноваційних технологій та змісту аграрної освіти, Миколаївський державний аграрний університет

Погіршення екологічного стану навколишнього природного середовища через їх нерациональне використання та споживацьке ставлення до природних ресурсів обумовили актуальність екологічного (в тому числі природоресурсного) права в контексті стійкого розвитку економіки України. У зв'язку з цим особливого значення потребує формування нормативно-правової бази з органічного виробництва, яке спрямоване на збереження родючості ґрунтів і навколишнього середовища, покращення здоров'я сільськогосподарських виробників і населення в цілому шляхом виробництва високоякісних продуктів харчування, сировини та інших продуктів, розвиток сільської місцевості та стимулювання місцевого і регіонального виробництва. Наприклад, в ЄС розроблено та виконується План дій по запровадженню та поширенню органічного виробництва, більшість країн-членів ЄС мають свої власні національні програми розвитку цього напрямку сільськогосподарської діяльності.

Сьогодні в Україні відповідна нормативно-правова база є недостатньою, оскільки відсутній основний закон "Про органічне виробництво", який був прийнятий Верховною Радою України 21.04.2011 р. і двічі відхилений (20.05.2011 р. – Президентом України і 08.09.2011 р. –

Верховною Радою), оскільки він "не забезпечує системного вирішення всього комплексу питань у сфері органічного виробництва, не відповідає Конституції України, Законам України "Про Кабінет Міністрів України", "Про підтвердження відповідності", "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності", Декрету Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 р. №46-93 "Про стандартизацію і сертифікацію" [1-2].

У той же час, цей закон необхідний для забезпечення стабільного розвитку органічного виробництва, забезпечення стійкого розвитку аграрного сектора і продовольчої безпеки України. Так, оборот національного ринку органічних продуктів у 2008 р. становив 500 тис. євро, у 2009 р. – збільшився до 1,2 млн. євро (табл.). У 2010 р. прогнозується його зростання більш, ніж удвічі – до 2,5 млн. євро [3].

Таблиця 1
Розвиток ринку органічної продукції в Україні та країнах ближнього зарубіжжя, 2005-2009 рр.*

Показник Країна	Обсяг ринку, млн євро					Споживання на душу населення, євро				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	5	6	7	8	9	5	6	7	8	9
Україна	4,0	4,0	5,0	0,5	1,2	0,08	0,09	0,11	0,01	0,03
Російська Федерація	-	-	30,0	60,0	65,0	-	-	0,2	0,4	0,5
Польща	30,0	50,0	20,0	50,0	-	0,79	1,3	1,0	1,3	-
Чеська Республіка	12,0	26,8	51,6	68,0	68,3	1,2	3,0	5,0	6,6	6,5
Словаччина	-	4,3	-	4,3	-	-	1,0	-	0,8	-
Угорщина	5,6	20,0	-	-	25,0	0,6	2,0	-	-	2,5
Румунія	-	2,5	-	-	-	-	2,5	-	-	-

*Побудовано та розраховано за даними [4].

Вітчизняний ринок органічної продукції має значний потенціал, оскільки його обсяг є найменшим серед країн ближнього зарубіжжя, тоді як за площею сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом Україна відстає лише від Чеської Республіки та Польщі. Негативний вплив на вітчизняний ринок органічної продукції спричинила економічна та політична нестабільність у 2008-2009 рр., що призвело до його падіння у 10 разів. При цьому рівень споживання на душу населення (0,01 євро у 2008 р. та 0,03 євро у звітному 2009 р.) вказує на недостатній рівень підтримки органічного виробництва з боку держави та нерозвинуту інфраструктуру ринку органічної продукції.

На сьогодні нормативно-правова база щодо органічного виробництва

в Україні може бути згруповано за напрямом впливу та органами прийняття: державні і місцеві – прямого впливу (містять заплановані показники та передумови становлення і розвитку органічного агровиробництва); державні – непрямого впливу (визначають умови, які сприяють розвитку органічного агровиробництва). Так, до державних нормативно-правових актів прямого впливу можна віднести:

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р. №433-IV, яким визначено середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності для високотехнологічного розвитку сільського господарства і переробної промисловості до 2013 р.: біодобрива; екологічно чисті харчові продукти та продукти з високими оздоровчими властивостями з овочевих та зернових культур.

2. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року передбачає: довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10%; розвиток рослинництва повинен здійснюватися шляхом стимулювання ведення органічного сільського господарства; унормувати розвиток органічного землеробства, створити систему його сертифікації з метою формування агроекологічного іміджу України.

3. Національний план дій на 2011 р. щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 рр. "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" передбачає: розроблення проекту Закону України про органічне виробництво до червня 2011 р.; внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про органічне виробництво заплановано на червень 2011 р.; супроводження проекту Закону України про органічне виробництво у комітетах Верховної Ради України.

4. Галузева програма "Комплексна біологізація захисту рослин - 2008-2012" визначає:

- розроблення і впровадження не менш як на 5% сільськогосподарських угідь країни біологічних технологій виробництва органічної продукції рослинництва без використання засобів хімізації;
- переведення промислового тепличного овочівництва на використання виключно технологій біологізації рослинництва з рівнем заміщення пестицидів на біологічні засоби захисту рослин не менше 85%;
- технічне переоснащення і розширення мережі біофабрик і біолабораторій та створення деяких нових виробничих об'єктів біометоду;
- створення на державному, регіональному і зональному рівнях системи наукового, інженерно-технічного, технологічного і агробіологічного сервісного забезпечення біологізації захисту рослин та підготовки фахівців і виробничого персоналу сільськогосподарських підприємств з цього напрямку.

Необхідно зазначити, що особливої актуальності на сучасному етапі розвитку органічного виробництва набувають нормативно-правові акти щодо регулювання та контролю обігу, використання, ввезення, переміщення і

випробування генетично модифікованих організмів в Україні. Так, Законом України "Про безпечність та якість харчових продуктів" від 23.12.1997 р. №771/97-ВР визначено, що на всіх харчових продуктах, які знаходяться в обігу в Україні, повинно повідомлятися про наявність чи відсутність у них ГМО, що відображається на етикетці харчового продукту написом "з ГМО" чи "без ГМО" відповідно (ст. 38). У результаті надпис "без ГМО" з'явився на харчових продуктах, які не можуть взагалі його містити (наприклад, мінеральна вода). Отже, ці законодавчі акти мають певні професійні недоліки [5], тоді як дієва система біобезпеки потребує зваженої державної політики, професійного підходу та експертного громадського контролю.

Першочерговим завданням для розвитку органічного виробництва в Україні є прийняття таких нормативно-правових актів:

1. Закону України "Про органічне виробництво", який визначає правові, економічні та соціальні основи ведення органічного сільськогосподарського виробництва, вимоги щодо вирощування, виробництва, переробки, перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції з метою покращення основних показників стану здоров'я населення, охорони довкілля, забезпечення раціонального використання і відтворення ґрунтів та інших природних ресурсів.

2. Правил органічного виробництва, які регламентують вимоги до органічного виробництва на всіх стадіях виробництва, переробки та реалізації органічної продукції відповідно до Закону України "Про органічне виробництво". Вони мають містити вимоги до:

- виробництва непереробленої органічної продукції рослинного походження (у тому числі грибів) та тваринного походження;
- виробництва органічної продукції аквакультур;
- ведення органічного бджільництва;
- переробки органічних продуктів рослинного (у тому числі виробництва вина) та тваринного походження;
- виробництва, зберігання та переробки органічної сировини, кормів та дріжджів;
- збору дикорослих рослин, лісової продукції та водоростей;
- інспектування та сертифікації органічного виробництва;
- порядок маркування органічної продукції та використання відповідного державного логотипу;
- перевезення, зберігання та реалізації органічної продукції.

Таким чином, сприятливі природно-кліматичні умови та родючі ґрунти України сприяють розвитку органічного виробництва, виробництву органічної продукції, що дозволяє стати перспективним і потужним експортером цієї продукції. Практична можливість прискореного і масштабного розвитку органічного виробництва забезпечується наявністю вітчизняного науково-технічного потенціалу з екологізації сільського господарства, який відповідає світовому рівню, зокрема з промислових біотехнологій виробництва і застосування біологічних засобів захисту рослин.

Вважаємо, що для забезпечення стійкого розвитку органічного виробництва в Україні необхідна спеціалізована нормативно-правова база, яка враховує: природно-кліматичні умови, менталітет і традиції населення, стан та тенденції розвитку національної економіки, державний устрій, діючу нормативно-правову базу, європейське законодавство щодо органічної продукції.

Список літератури

1. Пропозиції Президента України до Закону України "Про органічне виробництво" [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc34?id=&pf3511=38338&pf35401=192856.
2. Стенограма Верховної Ради від 08.09.2011 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.organic.com.ua/images/stories/files/Stenograma_VRU_8_09_20112.doc
3. Prokopchuk N. Ukraine: Country Report / [N. Prokopchuk, T. Eisenring] [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://orgprints.org/18745/>
4. FiBL 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.organic-world.net/yearbook.html?&L=idtbbcodeumlplvdb>
5. Сафонов Р. Інший погляд. Боротьба з національним виробником замість боротьби з ГМО [Електронний ресурс] / Р. Сафонов. — Режим доступу : <http://www.ses.rv.ua/forum/viewtopic.php?f=6&t=19#p637>.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНЦЕСІЙ У ЗЕМЕЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Шевеленко К. В.

студент, Чернігівський державний
інститут права, соціальних технологій та праці

У сучасному розвитку України великою необхідністю є використання концесійних механізмів. Особливе місце у концесійних правовідносинах має посідати земельна ділянка.

Велика проблема полягає в тому, що чинне законодавство України не визначає єдиного підходу до розуміння правового режиму земельної ділянки при здійсненні концесійної діяльності. Через це на практиці існує багато проблем щодо використання за договором концесії об'єктів державної і комунальної власності, порядок надання та форми закріплення земельної ділянки за концесіонером [3, 76].

Велику увагу проблемам, що стосуються дослідження правового регулювання концесії в земельно-правовому аспекті присвячено праці українських вчених. Ця тема досліджувалась М. М. Бахуринською, О. Першотравневим, О. Медведєвою, Г. І. Балюк. У